

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 281/06-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Auxta v konaní o sťažnosti MUDr. K. V., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. J., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. K. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. MUDr. K. V. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť trovy konania MUDr. K. V. v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. M. J., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 281/06-9 z 13. septembra 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. K. V. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 2379/06 z 10. októbra 2006 doručeným ústavnému súdu 16. októbra 2006, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Sťažovateľka vystupuje v konaní 25 C 608/99 na procesnej strane žalovanej.

Žalobu podal na tunajšom súde 11. 2. 1998 žalobca B. – B. V., ktorou sa domáhal

od žalovanej zaplataenia sumy 3.966,80 Sk, titulom odmeny za vykonanie diela.

Vec bola na Okresnom súde Košice I pôvodne zapísaná v registri „Ro“ pod sp. zn. Ro 902/98.

Dňa 27. 1. 1999 súd vydal platobný rozkaz.

Proti platobnému rozkazu podala v zákonnej lehote odpor žalovaná. Spis bol preradený do registra „C“, konkrétne senátu 25 C.

Prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na 3. 3. 2000. Ďalšie pojednávania sa uskutočnili 4. 5. 2000, 22. 6. 2000, 6. 12. 2001.

6. 12. 2001 súd pojednávanie odročil za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru písomznalctva. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo účastníkom konania a znalcovi doručované 9. 9. 2002. Znalec posudok a vyúčtovanie znalečného doručil súdu 12. 12. 2002.

Proti uzneseniu o priznaní odmeny znalcovi podala 5. 5. 2003 odvolanie žalovaná.

11. 8. 2003 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 12 Co 221/03-73 zo dňa 21. 8. 2003 potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 11. 3. 2004, 16. 3. 2004 a 17. 2. 2005, kedy súd vo veci meritórne rozhodol.

Proti rozsudku č. k. 25 C 608/99-118 podala odvolanie žalovaná.

Dňa 30. 5. 2006 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach č. k. 1 Co 166/2005-163 zo dňa 13. 10. 2005 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil mu v rozsahu zrušenia vec na ďalšie konanie.

Spis bol vrátený Okresnému súdu Košice I 16. 5. 2006.

Toho času je vo veci vytýčený termín pojednávania na 4. 12. 2006.

Predmetom konania pred okresným súdom je cena za zhotovené dielo.

Po právnej stránke vec nie je zložitá. Po skutkovej stránke sa vec javí značne zložitou, vyžaduje si znalecké dokazovanie a to ovplyvnilo dĺžku konania.

Správanie účastníkov konania nevykazovalo také okolnosti, ktoré by bolo potrebné zohľadniť na ich ťarchu pri posudzovaní dĺžky konania. Žalovaná proti rozhodnutiu súdu dvakrát podala odvolanie, v dôsledku ktorého bol spis postúpený na Krajský súd v Košiciach a kde sa zdržal od 11. 8. 2003 do 10. 9. 2003 a od 30. 5. 2005 do 16. 5. 2006.

Okresný súd Košice I bol v určitých oblastiach nečinný, čím došlo k predĺženiu celej doby trvania sporu. Tieto prietahy, ktoré sa kvalifikujú ako „zbytočné“ vznikli v dôsledku pracovnej preťažnosti Okresného súdu Košice I v predchádzajúcich rokoch.»

Rovnaké skutočnosti, ktoré sú uvedené vo vyjadrení predsedu okresného súdu, zistil aj ústavný súd z predloženého spisu a z vyjadrení účastníkov.

Podaním doručeným ústavnému súdu 23. októbra 2006 sa právny zástupca sťažovateľky vyjadril k stanovisku okresného súdu, v ktorom uviedol:

„Sťažovateľka sa nestotožňuje s tvrdením predsedu Okresného súdu Košice I, že dĺžka konania je zapríčinená tým, že vo veci bolo nariadené znalecké dokazovanie a táto skutočnosť je dôležitá pre posúdenie, že vec sa javí ako skutkovo zložitá. Sťažovateľka je toho názoru, že znalecké dokazovanie, hoci ho považuje za zbytočné a neúčelné, trvalo určitú dobu v konaní, no nemá žiadnu príčinnú súvislosť s dĺžkou konania, ktorá je 8 rokov.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“, a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému

rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa: 1. právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj to, o čo sťažovateľovi ide pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, 2. správania účastníka konania, 3. spôsobu, akým v konaní postupoval súd. Za súčasť prvého kritéria možno považovať aj povahu prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, konanie vedené pred okresným súdom o zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, nie je právne zložitá. V danom prípade však nemožno vylúčiť určitú skutkovú zložitosť veci, na ktorú poukázal i okresný súd vo svojom vyjadrení, pretože vo veci bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie a vypočúť viacerých svedkov, ale vychádzajúc z doterajšej dĺžky tohto konania a dosiahnutých výsledkov ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali viac ako 8 ročné trvanie konania jeho faktickou zložitou.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd konštatuje, že úkony sťažovateľky, ktorá bola právne zastúpená advokátom, neprispeli k zbytočným priet'ahom vo veci. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení netvrdil, že by správanie sťažovateľky ovplyvnilo doterajšiu dĺžku konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99, pričom vzniknuté priet'ahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v niektorých obdobiach nečinný bez akejkoľvek zákonnej prekážky a v niektorých prípadoch bolo jeho konanie málo efektívne a minulo sa svojmu účinku. I keď okresný súd v danej veci vykonal veľký počet procesných úkonov, v priebehu konania však nepostupoval podľa zásady vyplývajúcej z prvej vety ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Postup okresného súdu nebol v súlade s ustanovením § 114 ods. 1 OSP, podľa ktorého pojednávanie pripraví predseda senátu tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní. O tom, že okresný súd v rámci svojho postupu nemal na zreteli príslušné zákonné ustanovenia, svedčí skutočnosť, že hoci v priebehu konania nariadil až 8-krát pojednávanie a vo veci aj rozhodol, vec nie je dosiaľ právoplatne skončená. Jeho rozhodnutie bolo odvolacím súdom z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušené. Stav právnej neistoty sťažovateľky nebol do dňa prerokovania jej sťažnosti na ústavnom súde odstránený.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej judikatúry (napr. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 9/05) ďalej konštatuje, že nesústreďený a neefektívny bol aj postup okresného súdu súvisiaci so znaleckým dokazovaním. Svedčí o tom tá skutočnosť, že i keď okresný súd už 6. decembra 2001 odročil pojednávanie za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, uznesenie o ustanovení znalca vypracoval so značným časovým odstupom (august 2002). Pritom znalecký posudok bol doručený okresnému súdu až v decembri 2002, čím v konaní vznikli zbytočné prietahy, ktoré priznal aj okresný súd vo svojom vyjadrení.

Ďalej ústavný súd zistil v postupe okresného súdu aj nečinnosť, a to v období od 26. augusta 1999, keď okresný súd doručil odpor na vyjadrenie právneho zástupcovi žalobcu, do 11. februára 2000, keď určil termín pojednávania na 3. marec 2000 (nečinnosť viac ako 5 mesiacov), ale najmä od 22. júna 2000, keď bolo odročené pojednávanie, až do 9. augusta 2001, keď určil termín pojednávania na 6. december 2001 (nečinnosť viac ako 13 mesiacov).

Argumentáciu okresného súdu odvolávajúcu sa na neúmernú zaťaženosť sudcov ústavný súd neakceptoval.

V súlade s judikatúrou ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezavahuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02) a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Túto okolnosť ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd je toho názoru, že doterajšiu dĺžku predmetného konania vedeného okresným súdom nemožno považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru za ústavne akceptovateľnú, a preto dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 608/99 porušené.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu vo veci sp. zn. 25 C 608/99 konať bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Sťažovateľka žiadala o priznanie sumy 25 000 Sk, ktoré odôvodnila najmä tým, že počas 8 ročnej doby súdneho konania žije v stave právnej neistoty.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia a pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 25 C 608/99 a najmä vzhľadom na povahu veci a predmet sporu, ústavný súd považoval priznanie sumy žiadanej sťažovateľkou, t. j. 25 000 Sk, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu, za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v sume 5 788 Sk.

Pri určení náhrady trov vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, z čoho vyplýva, že za jeden úkon vykonaný v roku 2006 patrí odmena pre právneho zástupcu sťažovateľky v sume 2 730 Sk a náhrada režijného paušálu za dva úkony po 164 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľke bola teda priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v celkovej sume 5 788 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2006